

Arjen kuvaaja

Valokuvataiteilija Claire Aho rakastaa Helsinkiä, sukuaan ja erityisesti lastenlapsiaan.

TEKSTI NENNE HALLMAN

Claire Aho on tehnyt merkittävän elämäntyön valokuvaajana.

Hehkuvan punaista hiuspehkoa ei voi olla panematta merkille, kun helsinkiläishotellin aulaan ilmestyy suomalaisen värivalokuvauksen grande dame **Claire Aho**. Ruotsissa hänet tunnetaan nimellä **Brofeldt**. Seuraavaksi on katsottava taiteilijan lämpimiin silmiin ja koko olemukseen.

Claire Aho on kirjailija **Juhani Ahon**, joka tunnettiin vuoteen 1907 asti nimellä **Johannes Brofeldt**, ja kuvataiteilija **Venny Soldan-Brofeldtin** pojantytär. Hänen isänsä **Heikki Aho** oli suomalaisen elokuvauksen kärkinimiä ja hän työskenteli Aho & Soldan -kuvaamossaan.

Jollakin ihmeellisellä tavalla he kaikki, sekä lisäksi Claire Ahon tanssija-äiti **Dinah** ovat läsnä yhtä aikaa tämän pienen naisen eleissä, ilmeissä ja katseessa. Heistä kysytään yhä Clairelta, vaikka hän itse tarinan päähenkilönä on pian 85-vuotias, ja tehnyt oman uransa sekä valo- että elokuvaajana. Muutettuaan vuonna 1974 Ruotsiin hän työskenteli myös kääntäjänä.

–Kysely sukulaisista on ihanaa. Olen isoäitini näköinen. Ajattelen heitä ja näen heistä paljon unia. Niissä on matkoja, juhlia ja yhteisiä aterioita. Suku on minulle kuin pehmeä patja, jolla ponnahtelen, Claire selittää.

Sommittelun taito Vennyttä

Claire Aho sai isänsä Rollei-kameran käyttöönsä kymmenvuotiaana. Tytönsen ensimmäisiin toimeksiantoihin



kuului isoäidin maalausten kuvaaminen arkistoon. Siitä Claire sanoo oppineensa sommittelun ja kuvan näkemisen taidon. Mutta myös kirjoittaminen kiinnosti niin paljon, että hän opiskeli Yhteiskunnallisessa korkeakoulussa gradua vaille maisteriksi. Tutkielman aiheena oli tietysti Juhani Aho pakinoitsijana.

Tuolloin taas suku puuttui asiaan. Vuonna 1924 perustetussa Aho & Soldan -kuvaamossa tarvittiin sodan jälkeen työntekijää, kun Björn-setä muutti Lontooseen ja yrityksen toimenkuva laajentui uutisfilmien kuvaamiseen. Niitä Claire alkoiikin kuvata isänsä kanssa.

Pesti kesti kymmenen vuotta. Claire kuvasi filmikameralla esimerkiksi Helsingin olympialaiset vuonna 1952, Porkkalan luovutuksen salaa vuonna 1956 ja Eleanor Rooseveltin Suomen vierailun vuonna 1950. Clairesta tuli myös yksi amerikkalaisen Warner Brothersin uutiskuvaajista.

”Nainen on lähellä arkipäivää, lapsia ja vanhempia – kotia.”

–Olin ainoa nainen 400 pojan joukossa ja tienasin dollareita. Työtä tein niin kauan kuin kamera kesti. Kun se hajosi, ei kannattanut hankkia uutta.

Nainen arjen kuvaajana

Elokuvaamisesta Claire siirtyi valokuvaamiseen. Hän kuvasi kaikkea mahdollista: reportaaseja, muotia, kansikuvia. Hänen kuviaan vuodelta 1968 on parhaillaan esillä Helsingin kaupungin Virkagallerian näyttelyssä syyskuun 5. päivään saakka.

Clairen kuvista näkee, että hänen on ollut helppoa lähestyä kuvattavia. Onko siihen syynä naiseus?

–Nainen on lähellä arkipäivää, lapsia ja vanhempia – kotia. Siksi naisen on niitä helpompi kuvata, Claire sanoo.

Claire Ahon neuvo nuorelle kuvaajalle on tiukka: älä koskaan jätä kuvaa ottamatta!

–Kuvaajan pitää tehdä ratkaisunsa nopeasti. Ei pidä jäädä odottamaan, sillä hyvä tilanne menee helposti ohi. Kuvaaminen on synnynnäinen ominaisuus, jota ei voi opetella. Pitää olla sanottavaa ja on osattava päättää kohde ja rajaus, hän tiivistää.

Helsinki on kaupunkina Clairelle yhä läheinen. Hän luettelee vaivatta kaikki katuosoitteensa aikajärjestyksessä: Tunturikatu, Mannerheimintie, Laivurinrinne, Vuorimiehenkatu, Lönnrotinkatu, Kristianinkatu, Neitsytpolku ja Peukaloisentie, josta muuttokoumu lähti 1970-luvulla Ruotsiin.

–Tuolloin kuvaajan työt loppuivat ja kuulin, että Ruotsissa on töitä 50 vuotta täyttäneelle naiselle. Minulla oli sosionomin koulutus ja sain sillä töitä.

Claire muutti Tukholmaan 1974 mukanaan poikansa Jussi ja Pepi-koira. Koirat ovat olleet hänen seuranaan aina.

Töitä löytyi Ruotsinsuomalaisen seurasta, Nordiska Museetista ja *Hufvudstadsbladetin* uutiskuvien toimittajana. Muuttoa helpotti se, että Claire oli talvisodan aikana tutustunut Tukholmaan ja ehtinyt asua naimisissa ollessaan Halmstadissa. Kielikään ei tuottanut vaikeuksia, sillä Claire puhui suomea isänsä ja sisarensa kanssa, ruotsia ja saksaa äitinsä kanssa. Ruotsissa suomen kielen taitoa pitää yllä suomalainen alivuokralainen.

Huomio on ihanaa!

Claire Aho myöntää nauttivansa huomiosta ja sanoo, että lisää saa tulla. Mutta elämän tärkeimmät ihmiset ovat tällä hetkellä Venny, 2 ja Winston, 4, isoäidin silmäterät: sosiaaliset, valppaat ja persoonalliset Brofeldtit, jotka kasvavat kävelymatkan päässä Clairen Sveavägenin kodista.

Ja huomiota onkin luvassa: esimerkiksi kirjoja, kuten Merja Salon ja Sinikka Salokorven *Makupaloja Clairen 1950- ja 1960-luvun tilauskuvista*, näyttelyitä ja juhlavuosia. Ensi vuonna on myös kulunut 150 vuotta Juhani Ahon syntymästä, ja sitä on syytä juhlaa. ■

© Aho & Soldan 2009



Claire Aho kuvasi kalakauppiain aarteita vuonna 1968 Hakaniemen kauppahallissa.

Helsinki hurmaa ja veikistelee

Claire Ahon valokuvanäyttely *Helsinki 1968* kuljettaa katsojan hurmaavalle aikamatkalle. Vaikka hulluksi vuodeksi kutsuttu ajanjakso oli myllerrysten aikaa, Ahon kuvissa myrskyt eivät näy. Keskipisteessä on ihmisten viihtyminen ja tavallinen arki: poliittisten muutosten keskelläkin ihmiset elävät, hengittävät, rakastavat ja nauravat.

Mustavalkokuvat Aho teki tilaustyönä Saksan Kielissä järjestettyä *Neljä pohjoismaista pääkaupunkia* -näyttelyä varten. Samojen kuvien lisäksi nyt esillä ovat taitelijan hahmottelemat, vuosikymmenten takaiset kuvaluonnokset sekä kirjoitettuja saksalaisilta näyttelyjärjestäjiltä.

On helppo ymmärtää, miksi teokset olivat jo kuvausvuonnaan menestys. Helsinki huokuu keväistä veikeyttä, ihmiset riemuitsevat Linnanmäellä, kadetit flirttailevat Kauppatorilla.

Lähes jokaisesta kuvasta herää ajatuksia. *Kas, tuon pankin tilalla on nykyään hampurilaisravintola! Upea takki! Hei, ei lunta saa syödä!*

Mieleepainuvimmassa teoksessa nuori rusettipäinen nainen pitelee jonkun, ehkä rakkaansa, kättä. Koko olemus on meikkiä, hattua ja taskua myöden täydellistä 1960-lukua, mutta herkkä katse – se on ikuinen.

MIRKA UKKONEN

Claire Ahon *Helsinki 1968* -näyttely on esillä Virka-galleriassa Helsingin kaupungintalolla 5.9. asti.